

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca
Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
četrt „ — „ 80
(Posamezne števe
15 kr.)

Oznaniila,
tkrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina,
vsečila in reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu
v Maribor.

Odpriete rekla-
macije so
poštne proste.

POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
urednistvu
v Maribor,
Heiserstrasse 8.

Pismom,
na katere se želi
odgovor,
naj se prilepi
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovana pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
oceno poslane knjige
se ne vračajo.

Na konci leta.

Z današnjo številko završi „Popotnik“ XIII. svoje leto.

Ozirajočim se na naše delovanje nam je pred vsem povdarjati, da smo se po bornih svojih močeh vestno trudili izvrševati svojo nalogo nepristransko in točno po načelih, ki so nas vodili od začetka in kojim ostanemo zvesti tudi zanaprej. Upamo, da nam resnoljubni in nepristranski čitatelji naši v tem ne bodo oporekali. Ne maramo pa prikrivati, da bi delovanje naše lahko bilo še popolnejše — vzornejše. Toda to ni odvisno le od aktivno delujočih moči — od izdajatelja in sotrudnikov, kojih se zbira okoli našega prapora gotovo lepo — častno število — ampak odvisno je to tudi bistveno od gmotne podpore podjetja! In baš gledé na to se imamo bitko pritoževati. Ne, da bi nam manjkalo odbirateljev, nikar ne! Štejemo jih lepo število; žal pa, da je med njimi le malo točnih plačnikov in to je, kar obeni razevit „Zaveznega glasila“ najhuje ovira. Kako radi bi n. pr. ustregli onim vnetim rodoljubnim tovarišem, ki nas v svoji ukaželjnosti, v svojem hrepenenju po povzdigi stanovskega našega ugleda in časti slovenskega učiteljstva spodbujajo k trikratnemu izdavanju lista! Pa kaj, ko nam to vsled mlačnosti (da ne rečemo malomarnosti) do njih dosedaj ni bilo mogoče in nam mogoče ne bode, dokler se stanovski ponos v nas sploh ne dvigne do one vzvišene stopnje, na kateri je človeku redno in točno izpolnjevanje vsakojakih dolžnostij največja slast! Mi ne očitamo, in govorimo le „pro domo“. Izpovedati pa nam je prepričanje, in to prepričanje ima svoje korenine v natančnem poznanju naših razmer, da bi bilo vse drugače za naš ugled, da bi torej naš stan vžival vse več spoštovanja, ko bi vsak posamezen član čutil v sebi ono gorečo potrebo do celokupnosti, do bratovske vzajemnosti, ki ima biti vtelesena v naši „Zavezi“. Kedar bode prišlo do tega, bode tudi glasilo „Zaveze“ „Popotnik“, gmotnih skrbij oproščen izvrševal z večjim naporom in z novo mladeniško navdušenostjo svojo težavno a velevažno nalogo v prid naše mile slovenske domovine. Da se to vže v kratkem zgodi, je odvisno od Vas, dragi tovariši in mile tovarišice naše! Kdor ima še kako dolžnost pri upravnistvu, naj jo prej ko prej poravna, potem pa točno odrajuje svojo letnino, s kratka naj stori vsak svojo dolžnost do pičice, in tudi mi bomo storili kar nam bode le mogoče.

Za prihodnje leto je uredništvo vže preskrbljeno z zanimivim blagom. Omenimo le, da bode med drugim priobčeval g. ravnatelj Schreiner v celem XIV. letniku pod naslovom „Psihologični listi“ svoja predavanja v letošnjem meščanskem tečaju, tako, da bode vsak list celota, vsi vkup pa bodo obsegali psihologično tvarino, ki je učiteljem najbolj potrebna, g. prof. Koprivnik bode nadaljeval „Pouk iz naravopisja“, „Sibirčan“ in „Kolesar“ pa svoja „Pisma iz Sibirije“ oziroma „Liste slov. učitelja — Kolesarja“.

Poleg tega je uredništvu deloma vže na razpolago deloma obljubljenega še raznovrstnega zanimivega gradiva.

Iz tega je razvidno, da „Popotniku“ duševne hrane ne manjka ko bi tudi trikrat na mesec izhajal. Treba mu je v obilem številu točnih naročnikov, za katere skrbeti bodi učiteljstvu slovenskemu v obče in vsakemu „Zavezniku“ posebej sveta dolžnost!

Končaje naše premišljevanje se priporočamo vsem vrlim sotrudnikom in prijateljem našim v blagohotno duševno in gmotno podporo tudi v bodoče ter jim želimo iz dna srca prav vesele božične praznike in srečno novo leto!

Lastništvo in uredništvo.

Slovniški pouk in naše slovnice.

(Govoril pri V. štaj. deželni učiteljski konferenciji v Gradei dne 21. septembra 1892.
Franc Praprotnik.)

Izmed mnogo darov, katere je človek od svojega stvarnika prejel, je gotovo jeden prvih in najimenitnejših dar govora, to je tista prečudna zmožnost, s katero zamoremo svoje misli in občutke izliti v besedo ter si jih potem drug drugemu odkriti in razodeti. Ta dar ima le človek in ravno ta dar je tudi tisti, ki ga tako visoko povzdiguje nad vse druge stvari na svetu. Zato je pa tudi jedna prvih in najsvetejših dolžnostij vsakega človeka, da ta neprecenljivi dar visoko ceni in spoštuje; sveta dolžnost tako posameznika, kakor vseh skupaj, je gojiti in negovati jezik z največjo skrbjo, ter zastaviti in uporabiti za njegov vsestranski razvoj in lepoto vse svoje moči. To dolžnost ima vsako ljudstvo, in tembolj ko je ta ali oni narod svoj jezik razvil, ogladil in okrasil, temveč mu je pridobil tudi veljave in tembolj je tudi sam sebe v vsebni človeški omiki povzdignil.

Ozrimo se le nekoliko k staroveškim narodom, najpopred k starim Grkom. Zgodovina nam vé le malo narodov imenovati, ki bi bili na svojo narodnost in svoj jezik tako ponosni, kakor so bili Grki, in kar je največ vredno, oni so svoj prekrasni jezik tudi popolnoma obvladali ter so ga v primeroma kratkem času povzdignili do najvišje popolnosti. In kako visoko so se popeli v svoji omiki! Njihova zgodovina šteje le nekoliko stoletij, in vendar so v tem tako kratkem času ustvarili toliko in tako velikanskih umotvorov, da se tistim še dandanes niti načuditi ne moremo. Grška omika postala je temelj in podlaga vsečloveške omike. Mali grški narod si je po plemenitem svojem jeziku, kakor tudi po skoraj nedosegljivih umotvorih svojega duha pridobil jedno prvih in najčastnejših mest v zgodovini človeške omike. Zato so mu pa tudi omikani narodi vseh časov skazovali svoje največje spoštovanje in gotovo je, da mu tistega tudi v prihodnje ne bodo mogli odreči.

Kakor Grki, tako so tudi Rimljani kaj močno skrbeli za razvoj in lepoto svojega jezika. Poznati jezik po bistvu, vsebini in obsegu, ga ustno in pismeno lahko in pravilno rabiti, to se je tirjalo od vsakega Rimljana, ki je hotel imeti le količkaj veljave med omikanci in državniki. Kakor je znano, se je pri Rimljanih posebno povdarjalo zgovornišvo; ono jedino je usposobilo Rimljana za prva in najvišja dostojanstva v državi. Vsak Rimljan, kateri si je hotel pridobiti v državi kaj veljave, moral se je torej v zgovorništvu z največjo marljivostjo vaditi in uriti. Kdor pa hoče lepo in pravilno govoriti, mora imeti jezik popolnoma v svoji oblasti. Mladi Rimljani so se torej vže od prve mladosti z največjo vnetostjo učili jezika, in prav dostikrat se je le to učenje nadaljevalo

do sive starosti. „Iterum, iterumque grammaticam esse legendam“ je bilo znano pravilo učečih se Rimljanov. Imeli so pa Rimljani posebne učitelje, ki so jih poučevali v slovnici in zgovornosti. Nekateri od teh so bili tudi pisatelji, ki še dandanes zavzemajo častno mesto v zgodovini pedagogike. Spoznali so pa Rimljani vže takrat, da se jezik ne dá priučiti le po suhoparnih slovnicih pravilih, temveč da je v to svrho neobhodno potreben vzgled živega govora. Zato so očetje svoje sinove jemali seboj k javnim obravnavam, kjer so tako dobili priliko, poslušati izurjene govornike ter jih kot vzore in vzglede posnemati.

Dvojen je bil torej pot, katerega so si Rimljani izbrali, da si jezik popolnoma prisvojé, živi vzgled govora od jedne strani, od druge pa pravi slovnici pouk, ki je jezikovna pravila in zakone izpeljaval, določeval in utrjeval. In ker ste ti dve metodi, rekli bi, teorija in praksa, bile med seboj v najožji zvezi, ker ste si vedno druga drugi segali v roko, ter ste se tako vsakseboj podpirali in dopolnjevali, in ker so bili Rimljani sami v priučeni jezika do skrajnosti neutrudni in marljivi, zato se je tudi njihov jezik tako razvil, da je postal v besede pravem pomenu najkrasnejši svetovno-narodni jezik. Latinski jezik je čez vse krepak in dostojanstven, resnoba in možki značaj ti iz njega doni, in Herder pravi v svojih pismih o njem: „Krasen, kratek in ukazujoč je duh latinskega jezika; premagal je svet in mu je dolgo, dolgo časa vladal“. Kakor je znano, so omikani stanovi skoraj skozi 18 stoletij izključljivo le latinski jezik rabili v pismu in govoru in tudi dandanes se ga ne poslužuje le cerkev, ampak tudi druge raznovrstne posvetne vednosti.

Ako se pa iz davne preteklosti zopet povrnemo v sedajnost, pač povsod opazimo, kako se narodi ravno v naših časih bolj ko kedaj trudijo, da se v vseobči človeški omiki kolikor mogoče povzdignejo. Le-to vsestransko prizadevanje je pa tudi čisto naravno; kati le po pravi omiki se zamore narod ohraniti, le po pravi omiki si more pospeševati svoje blagostanje; le prava omika dá človeku moč in pogum, da se more z valovi življenja in naj bodo še tako burni in siloviti, uspešno boriti, kakor tudi le prava omika pripomore, da postane naše pozemeljsko bivanje prijetno in blagonosno. Prava omika tudi odkaže narodom pot, po katerem se morejo drugi drugemu blizati ter pričeti uspešno in blagodejno medsebojno občevanje. Ker je pa vsa človeška omika z jezikom v najtesnejši zvezi, zato se tudi povsod čez vse drugo povdarja znanje jezika kot tistega sredstva, po katerem se duh človeški vzbuja in bogati, srce človeško pa za vse, kar je lepo, dobro in plemenito, ogreva in navdušuje. Zato pa tudi jezik kaj močno vpljiva na duševni razvoj narodov kakor sploh na vseobčo človeško omiko. Jezik torej človeku razviti, popolniti in poblažiti se pravi, ga v najvišji meri vsposobiti, da zamore v svojem življenji vsestransko plodonosno delovati.

Dognana resnica je, da je le tisti človek, tisti narod dovolj omikan, ki zamore zaklade svojega duha izlivati v zlato posodo lepega in pravilnega jezika; le tisti človek, tisti narod zamore neprestano v svoji omiki napredovati, ki zamore duševne proizvode svojih prednikov in sovrstnikov v svoj prid in korist uporabljati. Kdor jezik dobro umé, tisti je tudi v vsem svojem dejanji in nehanji nekako bolj samostojen in samozavesten; znanje jezika krepi voljo in utrjuje značaj. Iz tega, kako kdo umé rabiti jezik, sklepamo kaj radi na njegovo omiko, na njegovo notranje mišljenje in čutenje, na lastnosti njegovega duha — značaja. Bolj kot je torej jezikovno znanje med narodom razširjeno, na tem višji stopinji omike stoji tudi dotični narod. Kar je telo brez duše, to je narod brez jezika, in v isti meri, ko umira med narodom jezik, umira tudi narod sam ter se bliža vedno bolj neizogibnemu poginu. V tem smislu kaj lepo govori Diesterweg v svojem „Kažipotu“, ki pravi: „V jeziku narod živi, v jeziku je vtelesen njegov duh. Plemenit jezik je njegov največji čin, je odtis, je izraz njegovega notranjega bitja.“

Vse to pač dovolj jasno priča, da je jezikovni pouk za omiko in odgojo človeštva neizmerne važnosti. Kdor si je osvojil jezik, temu je pot do nadaljne izomike odprt; kogar jezikovno znanje je pa plitvo, površno in pomanjkljivo, njemu ostane knjiga nepristopna skrivnost. Pa tudi dandanašnje tako razvito in zamotano javno življenje zahteva bolj nego kedaj temeljito znanje jezika, in bolj ko je kdo v tem predmetu podkovan, tem večja je tudi njegova sposobnost za razne javne in nejavne službe.

Zato je pa neobhodno potrebno, da vsaka šola, zlasti pa ljudska, ki je za veliko večino naroda jedino in izključljivo izobraževališče, z največjo brižnostjo goji in neguje jezikovni pouk. Ona mora ta pouk smatrati prvim in najvažnejšim med vsemi predmeti. Jezikovni pouk bodi jedro vsega učenja, on bodi vsaki šoli najljubši in najdražji predmet. Zato pa tudi odlok vis. dež. šol. sveta od dne 18. novembra 1891 prav povdarja, češ „da se zamore sicer šoli marsikaj spregledati, kar se pa tiče znanja učnega jezika, se pa ne more nobedni, tudi ne šoli najnižje vrste odpustiti“. Šola bode morala torej vsa pristopna in mogoča sredstva uporabiti, da doseže učni smoter iz jezikovnega pouka pri vseh, tudi najneugodnejših razmerah.

Najpoprej bode od učiteljev samih odločno in nepopustno tirjala, da učni jezik temeljito in popolnoma umejo. Kar hočemo druge učiti, to moramo najprej vendar sami dobro znati. Temeljito znanje učnega jezika se mora torej brez vsakega ozira zahtevati od vsakega, ki je bil poklican, da uči in odgojuje druge. Temeljiteje ko učitelj umé jezik, tem boljši bode njegov pouk in s tem lepšimi vspehi se bode zamogel izkazati. Učitelj mora učence za svoj predmet ogreti in navdušiti, kar mu gotovo ne bode pretežavno, ako je sam jezika popolnoma zmožen, in ako potem tudi pri vsem pouku z največjo natančnostjo gleda na jezikovno čistost in pravilnost. Jezik, v katerem so največji in najplemenitejši možje tega ali onega naroda govorili in pisali, bodi tudi jezik tistih, ki druge učé; zato se samo po sebi umé, da morajo le-ti dobro poznati duševne v tem jeziku založene zaklade: oni morajo dotično slovstvo temeljito preučiti in si je tudi kolikor mogoče prisvojiti. Znano načelo: „Najbolje je za otroke komaj dovolj dobro!“ naj velja tudi tukaj. „Kdor hoče jezik plodonosno učiti ter zlasti učence usposobiti, da se vedó pismeno in ustno lahko in pravilno izraziti, ta mora sam jezik popolnoma v svoji oblasti imeti“, pravi Kellner v svojih „Aforizmih“.

Kar je veljalo za Rimljanov, to naj velja tudi še dandanes. Učitelj bodi v jezikovnem pouku živ vzgled, po njegovem sicer priprostem, jasnem in lahko umevnem, pa vendar plemenitem, pravilnem in nekako vzvišenem jeziku se naj srca otrok blažijo in razvedrujejo, njihov jezikovni čut pa budi in poblažuje.

Ako učitelj sam jezik popolnoma umé, potem bode tudi slovnični pouk kaj dobrodejno vplival na prisvajanje jezika in mnogo bo pripomogel, da se ves pouk bolj oživi. Slovnični pouk ne bode osamljen, temveč stopil bode z drugimi predmeti v najtesnejšo zvezo, on bode vse pojasnjeval in prešinjnal ter tako ves pouk postavil na močen in trden temelj. Brez dvoma se mora jezikovni pouk radi svoje abstraktnosti prištevati k najtežavnejšim predmetom v ljudski šoli, in tudi učenci niso zanj posebno vneti; kajti napravlja jim mnogo preglavice in truda, vzlasti ako se smatra kot smoter za-sé. Vendar pa zgubé učenci vso boječnost pred tem poukom, da on se jim celó tako priljubi, da so mu s celim srcem udani, ako ga le učitelj varuje osamelosti ter mu vé odkazati pravi tir, tako da se po njem ves pouk ogreva in oživlja.

Metoda pouka zahteva, da govori učitelj tako malo kakor mogoče, učenci pa toliko, kolikor je mogoče. Po vaji se človek izuri. Po mnogovrstnih in vstrajnih govornih vajah se učenci sčasoma tako privadijo jeziku, da zamorejo svoje misli prav lahko in s precejšnjo gotovostjo izražati. Zato se mora od učencev z največjo doslednostjo tirjati, da

se takoj od začetka privadijo govoriti vedno le v celih stavkih. O vsebini obdelanih branj se morajo znati jasno in točno izražati, in treba je, da se v tem tako dolgo urijo in vadijo, da zamorejo posamezna branja celotno in brez prevelike učiteljeve pripomoči biti-si vze v isti ali pa prenarejeni obliki gladko pripovedovati ter tudi pismeno sestavljati.

Jezikovni pouk tudi jako pospešuje učenje na pamet in pa prednašanje beril v vezani in nevezani besedi. Taka prednašanja budé jezikovni čut ter utrjujejo jezikovno znanje, ona polnijo srca z neko posebno notranjo radostjo; lepota, moč in kras jezika pa se ravno po prednašanji prav živo kaže duševnim učencevim očem. Zato so taka predavanja zelo potrebna in koristna, in vsaka šola bi naj na nje obračala dovolj pozornosti. Branja pa, ki se učé na pamet, se morajo skrbno odbrati ter potem tako naučiti, da se učenci uglobojijo v njihovo vsebino ter da jih vedó potem tudi dostojno in izrazno prednašati. Učenje na pamet le takrat resnično kaj koristi, ako se vrši po dobro urejenem in premišljenem načrtu in le takrat zamore tudi na jezikovni pouk kaj dobrodejno vplivati.

Da bode jezikovni pouk dovolj prosperal, je nadalje potrebno, da se strogo držimo načela: „Vsak pouk bodi v prvi vrsti jezikovni pouk“. Učenci se morajo torej vedno in neprestano napeljevati, da se vedó o vsem, česar koli se učé, ustno in pismeno jasno, točno in pravilno izražati. Berilo, ki bodi vselej sredotočje vséga uka, podava v ta namen dosti in obilnega gradiva in je vse le od tega odvisno, kako umé učitelj berilo za svoje namene porabiti, kakor se sploh učiteljeva spretnost najbolj kaže v tem, kako si vé gradivo izbrati, pripraviti in ga vsestransko obdelati. Kar se tiče metode jezikovnega pouka, dozdeva se nam, da je analitično-sintetična najbolj vredna, da se priporoča. Ona najbolj vzbuja mišljenje in obeta torej tudi najboljših uspehov. Le-ta metoda poseže takoj v živi govor, tvori stavek, kojemu določi poglobitna dela, ter preide potem na besedna plemena in oblike, v katerih se prikazujejo. Po induktivnem potu se učenci po primernih vprašanjih navajajo, da sami zasledijo in izvedejo pravilo, katero jim je hotel učitelj ravno podati. Pravila se namreč učencem nikdar ne smejo podajati vže dovršena in gotova, kajti tako se v svojem delovanji in mišljenji le ovirajo.

Tem potom pridobljena slovnična pravila se potem, v kolikor se to učitelju potrebno dozdeva, na vzgledih, katere poiščejo s primerno uporabo vže obdelanega učnega gradiva ali učenci ali pa učitelj sam, ali pana primernih vže poprej stvarno obravnavanih branjih utrdijo. Vse to se potem uporablja tudi v pismene vaje, tako da je vsaka jezikovna ura ob enem tudi pripravljajoča ura za spisje.

Istina je sicer, da je ta način jezikovnega pouka jako težavna; kajti on zahteva, da si učitelj gradivo vselej natančno in dobro uredi, da se torej na vsako uro tako vestno, kakor je mogoče, pripravi. Pa ravno ta je najgotovješi pot do zaželjenega smotra, kajti učenci se prisilijo, da morajo vedno sami mnogo misliti, s čemur se vzbuja in zdržuje pozornost kakor tudi samodejnost.

Veliki učiteljev trud pa se obilno poplača po gotovosti in temeljitosti, katero kažejo učenci v vsem svojem vedenji in kretanji, kakor po spretnosti in lahkosti, s katero vedó vse praktično uporabiti, česar so se naučili.

Ta metoda jezik. pouka je v tem smislu nekako nova, ker si še le v novejšem času vedno več veljave pridobiva; pa vse to je zahteval vže velikan pedagogov Jan Komensky, kojega 300letnico smo ravno letos obhajali. V svoji sloveči knjigi: „Janua linguarum reserata“ je vže pred tremi stoletji dokazal, kako se mora jezik učiti, da se doseže praktični formalni in realni smoter tega pouka, in ako bi se bilo človeštvo vže od tistega časa po njegovih načelih ravvalo, bilo bi se obvarovalo mnogih, mnogih zmot. Pa skoraj 300 let je moralo še preteči, preden se je istinitost Komensky-jevih načel pripoznala in

ujeljavila. In tudi danes še lahko rečemo, da bode jezikovni pouk v tisti meri napredoval, v kateri se bode oziral in naslanjal na načela Komensky-jeva.

Izvrsten pripomoček pri jezikovnem pouku so razun dobrih beril še posebne pripomočne knjige, katere sploh slovnice imenujemo. Dobre slovnice odkažejo celemu pouku sigurno mer, one olajšajo delo učencem in učiteljem in ostanejo dostikrat dober svetovalec še v poznejši dobi življenja.

Ako pa prašam, ali ustrezajo slov. slovnice, kakoršne se sedaj po slov. šolah rabijo, metodičnim zahtevam jezik. pouka, mislim, da bodo vsi, ki te knjige poznajo in jih pri pouku rabijo, to vprašanje zanikali. O nedostatkosti sedajnih slov. slovnice je učiteljstvo pri raznih zborovanjih vže večkrat izpovedalo, kakor so tudi strokovni listi to mnogo-krat bolj ali manj obširno razpravljali.

Jaz si bodem dovolil le nekatere večje nedostatke slov. slovnice tukaj omeniti.

Prva napaka sedanjih slov. slovnice je gotovo ta, da v njih sintetična metoda prevladuje, da so vseskozi sestavljene po načelu, kakor da bi se bile mogoče jeziku le po slovničnih pravilih priučiti. Sicer se nahaja povsod tudi nekaj vzgledov, vendar je pa število teh prav neznatno in učitelj je prisiljen, ako sploh hoče kaj doseči, da sam to, česar manjka, dostavi in dopolni, kar pa ni le zelo mudno, ampak dostikrat tudi jako težavno. Vidi se vsem sedajnim slov. slovniciam takoj na prvi pogled, da niso sestavljene po potrebah ljudsko-šolskega pouka, ampak po tistem splošnem načelu, po katerem so se dosihdob sestavljale in se še sestavljajo večinoma vse slovnice.

Tudi to nam pri sedanjih slovnicah ne ugaja, da ne segajo takoj v živi jezik, temveč se nekoliko preveč, in to zlasti pričetkom, ukvarjajo z rečmi, ki za ljudsko-šolski pouk nimajo tolike važnosti. S tem pa nikakor ni rečeno, kakor da bi bilo vse to prav nepotrebno, pač pa mislim da bi se naj to še le potem uvrstilo, kadar imajo učenci v jeziku vže dovolj trdno podlago, ko vže precej dobro poznajo in so se tudi z njegovim sestavom vže nekoliko seznanili.

Vsaka definicija naj se poda še le potem, ko sta se njeno bistvo in vsebina po mnogovrstnih izgledih dovolj pojasnila; kajti še le potem se smemo nadejati, da jo bodo učenci popolnoma razumeli. Preden se pové, kaj je stavek, treba je tvoriti zadostno število stavkov, preden se tolmači samostavnik, se mora mnogo, mnogo imen oseb in rečij imenovati in tudi zapisati; preden se razloži, kaj je sklon, število itd. naj se na mnogovrstnih vzgledih dotične samostavnikove spremembe pokažejo. Vse to velja tudi o vseh drugih besednih plemenih. Res je, da se tudi v sedajnih slovnicah pravila izvajajo iz vzgledov, pa vse to je le kar tako mimogredé nakazano; število vzgledov je tako malo, da je prav nemogoče dotično pravilo vsem učenceim predočiti in dovolj pojasniti, kakor je tudi nemogoče, da bi se dobljeno pravilo še na nadaljnih vzgledih utrjevalo. Če pa hočemo, da postane pravilo duševna lastnina učencev, tedaj morajo isto sami najti in zaslediti ter je potem tudi po mnogovrstnih vajah do dobrega priučiti. Za oboje je torej neobhodno potrebno, da ima slovnica zadostno število jezikovnih vaj.

Ne ravno mala napaka sedajnih slovnice je tudi ta, da se vse premalo ozirajo na druge predmete, zlasti pa na berila. Žalosten nasledek tega je dostikrat ta, da slovnični pouk popolnoma osami. Kakor mora ves pouk v prvi vrsti biti jezikovni pouk, ravno tako je tudi potrebno, da se slovnični pouk vsaj nekoliko naslanja na druge predmete, zlasti pa na branja v berilih. Ako se pa to ne godi, postane pouk nezanimiv, duh in telo se utrudita in učenci zgubé kaj lahko otroško svojo veselost in mladostno živahnost.

Velika napaka sedajnih slovnice je tudi ta, da slovnično gradivo preveč pogreša naravne svoje zveze, nasprotno se pa nekateri oddelki po večkrat in to čisto po nepotrebem po-

navljajo, kar obtežuje poučevanje učitelju in kar tudi močno moti učence. Če se ne motim, timeli so spisovatelji sedajnih slovnice namen, učitelju tako nekako pokazati pot, po katerem naj pri pouku hodi, zgrešili so pa pri tem sami pravi pot ter so zabredli v velik pregrešek, kajti razkosali so slovnično stvarino skoraj brez vsakega ozira na sorodnost, tako da ni več zaslediti med posameznimi oddelki prave naravne vezi, kar onemogočuje tudi lahek pregled čez vso slovnično stvarino. Kolika je pa vrednost lahkega pregleda, in kako le-ta podpira spomin, to vé gotovo prav dobro vsak izmed nas.

Tudi načelo, da je vedno treba prehajati od lažjega do težjega, se povsod dovolj ne uvaža, kakor tudi ne drugo načelo, da je treba vse gradivo na posamezne oddelke razdeliti in odmeriti z ozirom na starost, zrelost in sposobnost učencev. Dostikrat se zlasti na nižji stopinji stavijo naloge, kojih učenci nikakor ne morejo izdelati, ker so za nje na tej stopinji še pretežke. Vsako prenačlenje v tem oziru pa rodi le slabe nasledke, pozornost peša, mnogim se pouk ogreni ter jih zapelje celo k nepoštenosti in površnosti, kar vse navadno kaj neugodno vpliva na ves poznejši pouk.

Nadalje se mi sedanje slovnice tudi radi tega dozdevajo pomanjkljive, ker se premalo ozirajo na take jezikovne vaje, ki bi učence pripravljale na spisje. Tisti dodatki o spisji pač ne zadostujejo in tudi niso po vsem pravilno sestavljeni. Ako je pa glavni namen jezik. pouka, da se učenci naučé pravilno govoriti in pisati, in v ljudski šoli tudi ta pouk drugega namena imeti ne more, tedaj je tudi neobhodno potrebno, da imajo ljudsko-šolske slovnice jedino le ta namen vedno pred očmi. Kakor se bode torej iz teh slovnice vse izpustilo, kar posredno ali neposredno temu namenu dovolj ne služi in bodi si, da se to slovničarjem še tako potrebno in zanimivo dozdeva, tako se bode zopet z druge strani vse sprejelo, karkoli temu namenu ustreza ter pomaga, da se lažje in poprej popolnoma doseže. Spisje je pa jako imeniten predmet; ono je zrelo, v katerem se najbolj kaže, kaj in koliko je šola vredna. Da bode mogoče v spisji doseči to, kar se dandanes po vsej pravici od njega tirja, zato pač smemo od dobre slovnice zahtevati, da se v vseh svojih oddelkih ozira tudi na pismene jezikovne vaje.

Te bi bile po mojih mislih poglavitne napake sedanjih slov. slovnice. Poleg teh je še nekaj drugih, vendar se pa ne bom spuščal v podrobnosti, temveč bodo to nalogo morali tisti prevzeti, ki bodo slovnice predelali ali pa, kar bi bilo seveda najbolje, celo nove sestavili.

Toliko pa si upam trditi, da če se bode jezikovni pouk v naših šolah ravnal po zgoraj navedenih načelih, in ako bodo potem istega še podpirale dobre slovnice, tedaj bodo tudi tožbe o pomanjkljivosti tega pouka v kratkem potihmile, in učni smoter se bode popolnoma dosegel, ne da bi bilo potrebno realistične predmete preveč skrečiti.

Nova šolska klop.

Vprašanje, kakšna bodi šolska klop, se je že mnogo pretresavalo, sestavili so se različni vzorec in se tudi hvalili in priporočali, a praktičnim potrebam še doslej ni na vse strani zadostil nobeden. O pripravi šolski klopi se zahteva, da bi ustrezala zdravstvenim tirjatvam, da bi bila trpežna in nizke cene. Te zahteve, tako se dozdeva, se ne morejo ob enem izpol-

nit. V zdravstvenem oziru ugajajoča klop ni trpežna in je draga. Če je pa trpežna, ne velja v zdravstvenem oziru nič. Takšnih spak, katerih se današnja šolska higiena prestraši, imamo vse šole polne. Žal, da za to vprašanje v občinstvu ni še pravega razumenja. Tako pride, da se tudi nove šolske klopi naročajo pri kateremkoli mizarji, ne da bi se mu dal kak boljši vzorec, nego

kaka stara klop iz prejšnjega stoletja. — Z velikim zanimanjem smo torej ogledali si vzorec, ki ga je naš rojak g. nadučitelj Ivan Weixl izumil. Gospod učitelj Vinko Jug kazal ga je v zborovanji učiteljskega društva za mariborsko okolico dne 3. novembra t. l. Prepričali smo se, da Weixl-jeva klop izmed vseh nam znanih vzorcev vsem zahtevam najbolj ugaaja. Ta resnica nas toliko bolj veseli, ker je gosp. Weixl resnično nujno vprašanje na vse strani povoljno rešil. Da se nam ne bi očitalo, da pristranski sodimo, hočemo čast. čitateljem podati dosloven prevod dveh strokovnjaških sodb o imenovani klopi, ki ste z ozirom na nju izvor gotovo nepristranski. „Oesterr. Schulzeitung“ piše tako-le:

„Nova patentirana šolska klop Ivana Weixl-a, nadučitelja pri Dev. Mariji v Puščavi, pošta sv. Lovrene ob koroški železn. na Štajerskem.“)

To novo klop, sestavljeno od štajerskega nadučitelja, izhajajočo torej takorekoč iz šolske prakse, kazal je povodom IV. skupnega zborovanja nemško-avstrijske učiteljske zaveze v Linci dne 19. in 20. julija t. l. g. Vinko Jug, izumiteljev sosedni tovariš v ličnem vzorci mnogim vdeležiteljem učiteljskega zbora in potem še posebej večjemu številu predstojnikov Linških šol.

Weixl-jeva klop se je vsem, ki so jo videli jako dopadla; osobito ima te-le prednosti:

1. Ona omogoči učitelju, da lahko pregleduje učence, ako kaj delajo na mizni plošči, ker je ta-le samo za 2 cm nagnena, dasi je zelo široka.

2. Visokost izokroženega sedala je velikosti učencev tako prikladna, da, kadar sedé, stegni in krači delate pravi kot in da podplati stojé popolnoma na tleh.

3. Pri pouku v pisanji se lahko premično sedalo tako daleč naprej premakne, da pride njegov prednji rob 2 cm pod prsni rob mizne plošče, da torej tvori minus-daljavo (Minus-Distanz). Ako je klop

tako postavljena, nastane od sedala v navpično stran do prsnega roba mizne plošče predpisana oddaljenost ali razloček (Differenz) od jedne sedminke telesne velikosti učenceve.

Pri tem razlečku položi otrok, kadar piše, lakta ne da bi ju moral vzdigniti, neprisiljeno na mizno ploščo. V tem položaji se lakta ne utrudita, kar se pri visokih miznih ploščah neobhodno zgodi. Ako bi se hrbtenica utrudila, ima otrok na razpolago tesno pri životu stoječo križno naslonilo, na katero se lahko s komolci opira, da se hrbtenica lahko opoči. Druga prednost nastane s tem, da križno naslonilo otroku ne dopušča z zadkom nazaj rivati, da bi se potem mogel s prsi na mizno ploščo leči; otrok je primoran v ravni, navpični legi sedéti, in ker se more samo z glavo nakloniti, ostanejo oči od predmeta na mizni plošči vselej v pravi daljavi, s čim se kratkoviduost popolnoma zabrani.

Ker je plošča 37 cm široka, se omogoči, da lahko na nji leži brez ovire pisalne in risalne potrebščine velike oblike, ne da bi je premaknil spredi sedeč otrok, ako se nasloni.

4. Pri navadnem pouku privzdigneta na obeh koncih sedeča otroka malo sedalo, ki je bilo v poprej omenjenem položaji nepremično, in ga nazaj potisneta iztegnivši stegni. V tem položaji nastane plus-daljavo (Plus-Distanz) 10 cm, pri kateri otroci lahko brez ovire vstanejo. Sedeč se otroci lahko naslonijo s križem na križno naslonilo in z lopaticama na zadnjo klop, oziroma v poslednji klopi na plečno naslonilo. V tem položaji se lahko in priročno vstopa v klop in izstopa iz nje.

5. Ako se hoče v klopeh telovaditi, učenci vstanejo, privzdignejo sedalo ob prednjem robu, ga prevrnejo in porinejo s stegni popolnoma nazaj. V tem položaji nastane toliko prostora, da v klopi na štiri sedeže štirje otroci brez ovire izvajajo globoki podkolenek (tiefe Kniebeuge). So se-li otroci navadili, predstavijo to klop na vsak način v jedni sekundi in sicer brez hrupa.

*) Od zadnje jeseni slušbuje g. J. Weixl kot nadučitelj v Kamnici pri Mariboru. Uredn,

6. Vsi pogoji, ki jih stavi vaja in vpe-ljava pokončne pisave do klopi, so v Weixl-jevi klopi v dovoljni meri združeni.

7. Iz predstoječega je vže jasno, da Weixl-jeva klop zadošča zdravstvenim zahtevam; razun tega se to potrdi s to-le sodbo dr. Leonhard-a, okrajnega zdravnika v Mariboru (Stajerska):

Gospodu Ivanu Weixl-u nadučitelju pri pri Dev. Mariji v Puščavi!

Na Vašo prošnjo izjavljam s tem-le, ker sem se prepričal o prikladnosti šolske klopi, po Vas sestavljene, da je vredna, da se v šolah uvêde.

Ta klop zadošča popolnoma vsem zdravstvenim zahtevam ter zabranjuje la-godno držanje učencev pri sedenji in osobito pri pisanji.

Z uporabo te prikladno in trpežno iz-delane klopi se torej v okom pride skriv-ljenju hrbtenice, kratkovidnosti in vsem nezgodam, izvirajočim iz lagodnega dr-žanja života.

V Mariboru dne 2. junija 1892.

Dr. Leonhard,

c. kr. okrajni zdravnik.

Dalje se mora omeniti, da so bila pri sestavljanji te klopi merodajna navodila za-držana v zdravoslovstvu od dr. Erismanna, osobito zahtevanje: šolska klop bodi tako napravljena, da omogoči pri pisanji takšno stanje, pri katerem se gornje telo malo ne izključljivo po svoji lastni teži vzdržuje v ravnotežji in da se more pisalec dalje časa pokončno držati ne da bi mišice napenjal in torej ne da bi se utrudil.“

8. Kadar se čistijo šolske sobe se spravi Weixl-jeva klop v položaj za telovadni pouk; tedaj se lahko pometa, ne da bi se klopi premikale.

9. Ker je zelo prosto sestavljena in ker je ni treba od mesta premikati, trpi Weixl-jeva klop brez poprave dalje časa, nego vsaka klop kake druge bolj zapletene se-stave. Vsled ugodno napravljenih zaklopnic

na črnilnikih, so črnilniki zavarovani, da se ne razbijejo, in črnilo, da se ne sprši, in izsuši in ne razlije — prednosti, ki po-vzročijo na korist tistih, ki šolo vzdržujejo, da se štedi.

Kar se tiče cene, velja iz smrekovine izdelana Weixl-jeva klop na štiri sedeže z zeleno mizno ploščo, ostali deli pobarvani v naravne barve 8 gld. 50 kr. Ako se želi, izdelajo se mizne plošče tudi iz bukovine, ne da bi se cena zvišala. Po dogovoru se dobijo klopi, ako se jih več naroči, tudi boljše kup.

Klopi se izdelujejo v peterih velikostih. Prosi se, ako se naročajo, da se pove starost dotičnih oddelkov učencev.

Druga sodba pa slôve tako-le:

Gospodu Ivanu Weixl-u pri Dev. Mariji v Puščavi.

Vzorec od Vas sestavljene šolske klopi, ki ste ga na izložbi učil, prirejeni v Brnu meseca septembra t. l., na ogled postavili, vzbudil je pri obiskovalcih raz-stave, osobito pa pri tovariših strokov-njakih živo zanimanje, ker klop jako ustreza, vklub zahtevam, ki se stavijo s stališča higijene in šolske prakse. Ima razun plečnega naslonila še tudi po-sebno križno naslonilo in se lahko iz lege za navaden pouk brez hrupa pre-meni za pouk v pisanji in risanji, če se sedalo pomakne naprej; če se pomakne nazaj, pa celó za telovadni pouk. Kon-strukcija zaklopnic na črnilnikih je izvirna in prav vporabna.

Oziri na mnogotere izvrstnosti, po ka-terih se odlikuje Vaša šolska klop zlasti v higieničnem oziru, pripravijo razstavni odbor, da jo priporoča najtopleje posebno ker je tudi cena (8 gld. 50 kr. za klop s štirimi sedeži) primeroma nizka.

V Brnu dne 16. oktobra 1892.

Za razstavni odbor:

Teodor Michel,

načelnik.

Slovstvo.

Ocene.

„Iskrice“. Zbirka pesmij in povestij. Spisal in slov. mladini poklonil Janko Leban, nadučitelj. III. zvezek. Cena 25 kr., po pošti 28 kr. V Gorici. Založil in tiskal Ant. M. Obizzi. 1892. (Konec.)

Ne morem si kaj, da ne bi pri tej priliki spregovoril nekoliko besed o pomislekih, katere imam o tako imenovanem obširnem moralizovanju, ki se deva tako pogosto na konec mladinskim povestim. Tako najdem n. pr. na str. 11. III. zvezka „Iskric“ v povesti „Trošan in Uroš“ na konci sledeče vrstice: „Ljubi otroci! Ali veste, kaj se lahko učite iz te povesti? Povedati vam hočem jaz! Kdor je premožen in ima vsa sredstva za svoje izobraževanje, ta uporabi priliko, ki se mu ponuja! Drugače se kaže nehvaležnega proti svojim starišem, proti svoji domovini in proti Bogu! Kdor izmed vas je pa rojen v uboštvu itd. itd.“

Čemu toliko nepotrebnih besedij! Uverjen sem, da take in slične moralčne vzdihljaje mladina navadno in le prerada preskoči. Tem naukom se godi kakor spominom zgovornih mater: otrok je presliši, ali pa je sliši le na pol. „Ich meine, Thatsachen müssen sprechen, und wo diese reden, da ist es genug. Die Moral muss in den Handlungen liegen und durch diese den Weg zum Herzen finden“, tako trdi dr. L. Kellner („Zur Pädagogik der Schule und des Hauses“ str. 164).

Naš Stritar pa piše o tem sledeče: „Moralna povest bodi po istih zakonih izmišljena in zložena kakor vsaka druga, ki nima pedagoškega namena. Mladi bralec naj ne vé takoj, kam meri pisatelj s svojo povestjo, da mu hoče, kakor oslajeno grenko zdravilo vrniti ta in ta nauk. Še tega ni treba, da bi si bil mladi bralec, prebravši povest jasno v svesti, česa se mu je učiti iz nje, kaka resnica je zavita vanjo; da mu je le pisatelj znal pravo struno v srci zadeti, za drugo naj ne skrbi. Čisto nepotrebno pa je tisto moralizovanje v povesti sami, kakoršno se tako pogosto nahaja. Pisatelj kaže s tem, da nima pravega zaupanja v svojo moralno povest; tak pisatelj me spominja vaškega umetnika, ki je bil naslikal petelina za nad vrata gostilni; da bi pa za gotovo vedel vsak človek, kaj predčuje ta podoba, zapisal je pod njo: „To je petelin“. (Zbrani spisi, V., str. 330.)

Gledé na jezik pa nam je omeniti, da je ta v knjižici skozi in skozi pravilen, žal pa, da ne tudi priprost in lahkoumljiv, česar bi v spisih, namenjenih šolski deci posebno želeli. Vše v drugem zvezku „Iskric“ smo bili opazili, da je zabredel

g. pisatelj gledé na rabo posameznih jezikoslovnih oblik skoraj nekoliko predač. Nikakor nam namreč neče iti v glavo, zakaj rabi g. pisatelj namesto obče navadnih, lepih naši slov. mladini razumljivih besed vedno svoje čudne in nenavadne, dasi pravilne.

Seveda tolmači pod črto, a baš ta velika množina nenavadnih izrazov je vzrok, da otroka ta drugače res mična knjižica ne veseli tako, kakor bi ga veselila, ako bi bil jezik v njej nekoliko bolj umljiv. Čemu pisati v mladinski knjižici namesto zeló, jako ali silno besedo „gorjansko“ (str. 9) namesto gladiti ali likati „širiti“? (str. 10). Na str. 10 najdemo tudi besedo „štedilnik“ za „Sparherd“. Te besede naši slovarji ne poznajo in tudi otroci ne; zakaj pa je g. L. ni pod črto pojasnil? (Janežič-Bartelj-nov slovar ima na str. 629 za „Sparherd“ besedo „štedilno ognjišče“.) Čudno je tudi pisati namesto skesan besedo „skrušen“. Za besedo „razmotrivati“ (str. 10.), ki se v znanstvenih razpravah sicer sedaj vže splošno rabi, bi bilo v spisih za mladino vendar le bolje pisati „premišljevati“. Nekako tuje se glasi stavek v „Iskricah“ (str. 10). „Seveda časa imaš dovolj razmotrivati o namišljeni svojej bolezni,“ resno = ozbiljno (str. 33). Na str. 41 najdemo naslov pesmi „Kanaček in ciba“. Za Boga! Kaj je „ciba“? morda poprašaj. No, pod črto ti pové g. pisatelj, da je ciba naša navadna — kokoš.

Zakaj jo je prekrstil g. L. v „cibo“, ne moremo si raztolmačiti. Istotako ne vémo, zakaj bi bilo „odelo“ (str. 46) bolje, nego „obleka“, „cebada“ (str. 51) bolje od besede „brca“ in „poproživši“ (str. 69) bolje, nego „podarši“. Na str. 7 rabi g. pisatelj besedo „mladost“ napačno. Glasiti bi se imelo „mladina“ ali „mladež“, kajti g. L. tu gotovo ni mislil na „Jugendalter“. Oblika „mariveč“ namesto „marveč“ (str. 19) je nenavadna. Tudi „minih“ (strani 24 in 25) namesto „mnih“ ali „menih“ se najde v našem književnem jeziku le redko kedaj.

To se nam je zdelo potrebno pripomniti III. zv. Leban-ovih „Iskric“.

Kar pa smo rekli, rekli smo iz dobrega srca in iz čistega namena v prid in korist mili naši mladini; o tem bodi uverjen g. pisatelj. Naj nam torej ne jemlje v zlo, ker nam je bilo treba omeniti tudi par nedostatkov, katere smo zasledili v njegovem najnovejšem delci. Da smo tako na obširno razpravljali o drobnej Leban-ovej knjižici, zgodi se iz trojnega namena. Prvič smo hoteli opozoriti g. pisatelja, naj skrbi za to, da bode v prihodnje njegov inace pravilni jezik nekoliko bolj domač in mladini primeren. Drugič, da naj se v

bodoče ogiblje obširnega, nepotrebnega moralizovanja in tretjic, da naj odmeni v prihodnje svoje gradivo neki določeni stopinji. Sicer pa želimo, da bi se tudi tretji zvezek „Iskric“ razširil prav mnogobrojno med našo mladino, marljivega g. tovariša pa prosimo, naj v svojem trudapolnem delovanju ne onemaga, ampak naj nas prav kmalu razveseli s četrtnim zvezkom mičnih svojih „Iskric“.

Anton Kosi.

„Janez Cigler, slovenski pisatelj.“
V spomin stoletnice njegovega rojstva spisal Ivan Vrhovnik, župnik trnovski v Ljubljani. Izdala in založila „Družba sv. Cirila in Metoda“ VIII. zvezek. 8°. str. 54. Cena vezanomu komadu 20 kr., 100 izvodov skupaj 15 gld.

To je naslov prezanimive knjižice, katero je pred kratkim poslala v svet naša prekornostna šolska družba sv. Cirila in Metoda. V lepi in lahko umljivi besedi nam popisuje č. g. pisatelj življenje in delovanje prvega povestničarja slovenskega, ki je l. 1836 — torej v letu, ko je izdal Fr. Prešeren svoj nesmrtni „Kerst per Savici“ in Kopitar svoje največje delo „Glagolita Clozianus“ — pokazal slov. pisateljem, kako naj pišejo za slovenski narod. Kdo ne pozna njegove „Sreče v nesreči“, prve povesti slovenske, katero še dandanes z isto naslodo in zanimanjem bere šolska mladina kakor zreli sivolasi možje!*) Komu je neznana Mohorjeva knjižica „Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih soldatov“, ki je bila iztekla tudi iz peresa bivšega višnjegorskega fajmoštra Janeza Cigler-ja? Ta knjiga zares zasluži, da jo slavna družba sv. Mohorja v popravljeni obliki znova izda. Slovensko občinstvo jej bode gotovo hvaležno za to! Sicer pa se popolnoma zlagamo z nasvetom č. g. pisatelja, ki piše na str. 37. svojega delca sledeče: „Jako bi ustregla slavna družba sv. Mohorja Slovincem, ko bi jim v proslavo stoletnice svojega pisatelja hotela podati zbrane povesti Janeza Cigler-ja!“

*) Drugi popravljeni natis te knjižice, ki ga je priredil in izdal g. Ivan Tomšič v Ljubljani, dobi se v vsaki večji knjigarni po Slovenskem, komad po 40 kr.

Ocenj.

Vrhovnik-ova knjižica, ki je spisana deloma na podlagi natisnenih virov, deloma pa na podlagi ustnih in pisanih prispevkov znancev in poznavalcev pokojnikovih — je razdeljena v ta-le poglavja: I. Cigler-jevo življenje. II. Cigler — duhovnik. III. Cigler-jev značaj. — IV. Cigler — slovenski rodoljub. V. Cigler — slov. pisatelj (Cigler-jeve pesmi, Cigler-jeve povesti, Cigler, nabožni pisatelj — Cigler, sotrudnik „Novicam“ in „Drobtinicom“, Cigler-jeva slovstvena ostalina. — Vsa ta poglavja so pisana foli mikavno in zanimivo, da se delce mora takoj prikupiti čitatelju, naj je odpré na kateri si bodi strani. Nas je posebno zanimalo poglavje, ki govori o Cigler-jevem značaju. Zares, lepe lastnosti so dičile tega slovečega slov. pisatelja! Naj bi je vendar posnemala tudi mladina slovenska! „Miren, krotak, nekako skrivnosten je bil naš višnjegorski župnik, prijazen z vsakim, a vendar previden, gostoljuben, zmeren v jedi in pijaci, delaven, omikan“ (str. 15.). „Šala je spremljala Cigler-ja celó na prižnico. Propovedi njegove so cikale na Abrahama a. s. Clara. Rad je zavijal npravne resnice v šaljivo obleko. Ko so mu očitali, zakaj rabi šaljivo obliko na sv. mestu, izgovarjal se je: „Kmeta vse zaničuje in tlači, on trpi veliko; vsaj v nedeljo, ko pride v cerkev k službi božji, vsaj tukaj naj ima mir; vsaj tu naj bo dobrovoljen in vesel.“ (str. 16.).

Omeniti nam je tudi, da krasijo knjižico tri jako okusno izdelane slike in sicer podoba Cigler-jeva, rojstveni dom in pa grobni spomenik opisanega pisatelja.

Konečno izrekamô najsrčnejšo zahvalo č. gosp. Vrhovnik-u za njegov nemali trud, ki ga je imel s sestavljanjem življenjepisnih črtic pokojnega pisatelja slovenskega Janeza Cigler-ja — slavno občinstvo slovensko pa vlnudno prosimo, da podpira kolikor le mogoče sl. „Družbo sv. Cirila in Metoda“, ki tako plodonosno in vsestranski deluje v prid in korist dobre naše mladine, — up in nade boljše bodočnosti naroda slovenskega. — Da je lična Vrhovnik-ova knjižica kaj primerna tudi za naše šolarske knjižnice, razume se samo ob sebi. Le pridno jo posojujmo otrokom najvišje stopinje!

Anton Kosi.

Društveni vestnik in raznoternosti.

Maribor. Dne 1. decembra smo zadnjikrat v tekočem letu zborovali. Predsednik, gospod ravnatelj Schreiner prav prisrčno pozdravi 32 sešlih se društvenikov, ki so navzlic slabim potom došli skoraj od vseh čol našega okraja. Po tem se preide na dnevni red.

Posvetovanja in razgovori o drugej točki dnevnega reda „Poročilo pripravljalnega odbora za raz-

stavo učil“ bila so jako zanimiva, a še bolj pa poučljiva. Taka posvetovanja morejo več koristiti, nego na debelo spisane knjige razpravljajoče jednake in slične predmete. Kako pa bi tudi ne — društvo se je resno poprijelo dela, kakoršnega more le učitelstvo dovoljno rešiti, ker spada strogo v njegovo področje in bi osamljenej moči pri najboljši volji ne bilo mogoče izvršiti ga v takej meri. To vprašanje

je na dolgo razmotrival gospod predsednik. Govoril je iz lastne skušnje, ter javil, da v celem okraji niti jedna šola ni preskrbljena s tako zbirko učil, kakoršne bi bilo želeti. To je pa tudi menda najbolj nepopoljna stran naših šol. Da bi bile šole preskrbljene s potrebnimi učili, dobile bi za dobro polovico več veljave in vpliva. Kjer so sredstva n. pr. denar na razpolago, tam se bode pač gotovo vsak učitelj z njimi dobro preskrbel. A vprašajmo — kje-li so tisti srečni kraji osobito na deželi? 15 gld. v proračunu za učila — no, to je vže mastno. Da-si je učiteljstvo z delom preobloženo, se bode vendar moralo poprijeti tudi te naloge. Učitelj pomagati si mora sam, kolikor more. Uverjeni smo, da vsak nekaj premore, ta več, drugi manj. Zdaj pa si se-zimo vsi v roke, ter pomagajmo drug drugemu. Skupnemu delovanju se bode gotovo posrečilo izvršiti kaj rabljivega. Koliko premoremo sè združenimi močmi, to bode nam najlepše pokazala razstava. Da bi se tudi tu uresničile besede:

„Zrno do zrna pogača,
Kamen do kamna palača:

Učitelji, ki se zanimajo za kako posebno stroko n. pr. za prirodopisje ali za naravoslovje, za zemljepisni pouk itd., ter so za prirejanje učil te vrste spodobni, naj stopijo skupaj v poseben odbor. Ta odbor dela nekako skupno. Vsak odbor naj ob jednem o svojem delovanju redno poroča „Popotnik-u“. (Podrobni načrt o tej razstavi, katero namerava društvo prirediti o priliki bodoče učiteljske konferencije je obljubil gospod ravnatelj Schreiner, priobčiti v Popotnik-u. *) Nadejati se je, da o tem važnem vprašanju bodo tudi učitelji iz drugih okrajev sprožili kako zdravo misel, ter nam radostno priskočili na pomoč in nas krepko podpirali v precej težavnem podjetju. V razstavo vpošiljala naj bi se tudi taka učila, ki služijo samo učiteljem v nadaljno izobrazbo n. pr. herbariji itd. Za učne pripomočke, katerih učitelji ne bodemo delali, skrbelo bode c. kr. učiteljske, tako n. pr. zemeljske krogle, zemljevide, umetno sestavljena fizikalna orodja i. dr. Nekatera fizikalna učila, kakor n. pr. električno nihalo, električni kolovrat, pisalni brzovoj i. dr. se morejo v šoli dostikrat bolje rabiti, če jih je učitelj sam napravil, ko kupljena. Prav poučljivi bi bili kalupi, ki bi predstavljali rudno jamo, vapičnico, ogelnico, plavž itd. Taki izdelki bi se napravili najbolje iz ila. Učila, ki se bodo odlikovala po svoji velikosti, razločnosti, priprostosti in nizki ceni, imela bodo največjo vrednost.

Tako se bodemo drugi od drugega učili. Razne šole bodo lahko sebi v korist menjavale učila itd. Da-si letošnja razstava nikakor ne bodemo mogli imenovati vzorno, pa začetek smo vendar storili. Prva razstava nam bode vže pokazala, česa nam še

primanjkuje, kje bode treba kaj zboljšati itd. Počasi se tudi daleč pride; samo rok ne smemo križem držati.

Živahnih razgovorov so se vdeleževali gg. H. Schreiner, M. Lichtenwallner, J. Lasbacher, J. Cizel, K. Kotnik, J. Pavlšek in K. Pestevšek.

Nekateri gospodje so obljubili, da se hočejo kaj poprijeti dela, tako n. pr.:

Godec za prirodopis;

Lasbacher in Kotnik za fiziko;

Pestevšek za taka berila, ki so geografične ali nazorne vsebine,

Svetlin in Pavlšek za nazorni nauk;

Cizel, Ornik, Lichtenwallner za zemljepis in zgodovino.

Gospa Aufrecht za ženska roč. dela v smislu učbe (Lehrgang).

Stvarno in natančneje o tem vprašanju naši bodemo v obljubljenem načrtu, na katerega vse p. n. čitatelje posebno opozarjamo.

Iz ptujskega okraja. Našo učiteljsko društvo je imelo dne 1. decembra svoj občni zbor, katerega se je vdeležilo 26 članov. Predsednik Robič otvori zborovanje s sledečim nagovorom: „Učiteljstvo spominja se radostno v vseh svojih razmerah, posebno pa, kadar se shaja v društvenih ali drugih slovesnih zborih, svojega dobrotnega in pravičnega deželnega očeta, presvitlega cesarja, kateri bo jutri dovršil 44. leto svojega dobrodelnega vladarstva. On je mil zaščitnik naši šoli, pravičen in dober vladar, zato pa ga tudi iskreno ljubimo. Izrazimo torej tudi danes svojo ljubezen in zvestobo do presvitlega cesarja in do prevzvižene vladne hiše s tem, da zakličemo iz dna srca: Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja Franca Jožefa!“ (Navdušeni trikratni živio-klici.)

I. Zapisnik zborovanja dne 3. novembra se odobri.

II. Predsednik naznani došle dopise:

a) Gospod nadučitelj Ribnikar v Dol. Logatcu naznanja svoj nastop kot predsednik „Zaveze“. — Se vzame na znanje.

b) Pedagoško društvo v Krškem pošlje nabiralno polo gledé na nabiranje novih udov in naročanje društvenih knjig. — Poverjenišvo za naš okraj prevzame g. Dragotin Zupančič.

III. nadučitelj Strelec je govoril prav zanimivo o notranji in zunanji uredbi naših šol pred 100 leti. Napravil je pregled šolske zgodovine, katero je razdelil v pet dob. Prvo in pri drugi dobi. do l. 1805 vpletel je več citatov iz starih uradnih listin, katere je večinoma nabral v arhivu Negovske graščine.

IV. a) O društvenem delovanju v preteklem 24. društvenem letu poročal je predsednik Robič. Iz njegovega obširnega poročila navajamo te-le podatke: Društvo se je sešlo k šestim zborovanjem, v

*) Se je vže zgodilo v 23. let. štev. „Pop.“

katerih smo slišali 7 pedagogičnih podavanj, tri poročila o šolskih stvarih in izposlovali smo 6 slučajnih nasvetov. Ustanovil se je tudi društveni pevski zbor. Po duševnem delu smo se vsakokrat zbrali v prijetni družbi v kolegijalno posvetovanje o šolskih zadevah. Tako je bil vsak zborovalni dan za nas veseli dan kolegijalnosti. Srečni smo tudi v zabeleževanju 14 na novo pristopivših članov; zgubili nismo nobednega. Društvo šteje danes 51 pravih, 3 podpirajoče in 5 častnih članov. Predsednik izreka vsem tistim članom, kateri so zborovanja marljivo obiskovali in skrbeli za primerna podavanja svojo zahvalo proseč jih vstrajnosti pri bodočem delovanju. (Odobranje).

b) Blagajnik g. Zopf je poročal o dohodkih in stroških minolega leta. Doходи so znašali 43 gld., stroški 30 gld. 91 kr., torej je ostanka o blagajnici 12 09 gld. Za računsko pregledovalca se izvolita gg. Mihelič in Čeh.

c) Knjižničar g. Zupančič je poročal o stanju društvene knjižnice, katero so Ptujski rodoljubi tudi v preteklem letu izdatno pomnožili, za kar jim izreče glavni zbor po gospodu predsedniku iskreno zahvalo. (Živili!)

Vsem odborovim opraviteljem se na predlog g. Kavkler-ja izreče zahvala za njihovo izredno trudoljubivo poslovanje.

V. V novi odbor se izvolijo: gg. Robič (predsednika namestnik), Vrunker in Pulko (zapisnikarja), Zopf (blagajnik). Zupančič (knjižničar in pevovodja), Trstenjak, Farkaš in Strelec (odborniki).

VI. Ko smo se še o nekaterih slučajnostih pogovorili, zaključil predsednik zborovanje ob 12. uri, vabivši nas na veselo delo v novem letu 1893!

Iz Ljutomerskega okraja. Glavni zbor učit. društva vršil se je v četrtek, 1. decembra, v Ljutomeru. Prisotnih bilo je le pičlo število 10, dasi šteje društvo 24 udov. Gosp. predsednik otvori zborovanje s srčnim pozdravom, ter razjasni, da vsled nalezljivih bolezni pri otrokih v letošnjem letu nismo mogli zborovati o določenih dnevih.

I. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

II. Izmed dopisov omenim: a) dopis g. Ribnikar-ja, zadevajoč njegov nastop kot predsednik „Zaveze“, b) Dopis in vabilo pedagogičnega društva k pristopu. Podpirajmo to koristno podjetje! c) Na poziv štajerskega „Lehrerbund-a“, zadevajoč regulacijo učiteljskih plač, se ne odgovori subjektivno. Dobro je, če si zamoremo popeljati svoje gnotno stanje, a vprašanje je, če bode deželnemu šolskemu fondu tudi moč, nam v tem ustreči. — Pač pa smo za to, da se naslov „podučitelj“ odpravi, ali da dobivajo kvinkvenije. Gospod nadučitelj Horvat pristavi, naj se tudi na starejše učitelje in podučitelje ozira, pri katerih so bile marsikatero kvinkvenije zamujene,

in pri katerih starih učiteljih se štejejo 4 leta za 3 leta. Take krivice bi se naj odpravile, in dosegli bi mnogo.

III. Iz tajnikovega poročila povzamemo, da je društvo v tekočem letu trikrat zborovalo. Naročeno je bilo društvo na sledeče časopise: „Popotnik“, „Učit. Tovarš“, „Vrtec“, „Kmetovalec“, „Schule und Haus“, tudi je društvo ud pedagog. društva. Iz blagajnikovega poročila povzamemo, da je imelo društvo stroškov 13 gld. 36 kr., dohodkov pa le 12 gld. 10 kr. Želi se, naj društveniki zaostalo udnino poravnajo!

IV. Gospod odposlanec J. Freuensfeld poroča o letošnji dež. učit. konferenciji, katera je imela skozi in skozi značaj jezikovnega pouka. Poročilo bilo je zelo zanimivo ter poučljivo, za koji trud se gosp. odposlancu izreče najsrčnejša zahvala.

V. Izbral se je „per acclamationem“ prejšnji odbor: g. Iv. Kryl predsednikom, g. J. Horvat namestnikom, g. Fr. Zacherl tajnikom, g. J. Karba blagajnikom in g. Koklj pa odbornikom za gornjeradgonski okraj.

VI. Gospod Freuensfeld predlaga, naj društvo do okrajnega glavarstva vloži prošnjo, da bi oblast strogo gledala na to, da se učenci ne jemljejo za „gonjače“ na lov; kajti tam se izpridijo ter pridejo razdivjani v šolo in rušijo disciplino. Prihodnje zborovanje bode meseca januarja. Podaval bode g. J. Freuensfeld. Fr. Z.

Od Save. (O zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj.) V nedeljo, dne 4. decembra, imelo je naše društvo zadnje zborovanje v tekočem letu, katero je bilo primeroma še precej dobro obiskovano; navzočih je bilo namreč 15 članov in jeden gost.

Predsednik otvori zborovanje in se najprvo spominja v prisrčnih besedah dne 1. decembra v Gradci umrlega umirovljenega šolskega nadzornika, dr. Franca viteza Močnika, ki je bil od 2. marcija 1871 častni član našega društva. O njem veljajo besede:

Kdo je mar?

Taka glava korenine

Je slovenski oratar.

Sin priprostitih kmečkih starišev dospel je do visoke stopinje učenosti, dostojanstva in časti. Dr. vitez Močnik razširil je naše ime ne le po vsej Avstriji, ampak tudi daleč čez nje meje. Odveč se mi zdi, naštevati velikih zaslug pokojnika, saj Močnik-a pozna vsak, od šolskega otroka do učenjaka. V znamenje sožalja o bridki izgubi častnega člana vstali smo vsi s svojih sedežev.

Potem nam predstavi predsednik gosta, gosp. Fr. Praprotnik-a, nadučitelja v Mozirji in nova člana gospo Zmagoslavo Knaflič-ovo, učiteljico pri Sv. Lenartu nad Laškem in gosp. Jelenc-a, učit. v Frankolovem. Pozdravili smo jih s krepkim „živio“. Predsednik vabi novega člana, gosp. Jelenc-a, naj

pridno dohaja k sejam in v smislu § 26 pravil deluje za društvo, kolikor je v njegovi moči. Obrniviši se do gospe Knaflič-eve pa izraža svoje posebno veselje o tem, da mu je čast, vendar jedenkrat pozdravljati v svoji sredi tudi zastopnico krasnega spola. Žalostna istina je, da odtegujejo cenjene učiteljice, katerih štejeta oba okraja nad 30, društvu dosledno svoje moči. Zato upa, da bode gospa Knaflič vplivala še na druge zastopnice krasnega spola, da bodo posnemale njen vzgled in pristopile k društvu. Tem besedam pritrjevali smo z živahnimi „živio“-klici.

Na to čestita predsednik gosp. Radoslavu Knaflič-u povodom njegovega imenovanja nadučiteljem ter ga spodbuja, naj pridno podpira društvo in pridobiva zanj še druge tovariše svojega okraja. Še posebej pozdravlja tudi požrtvovalnega člana, gosp. Dav. Jeranko-ta, pom. učit. za politični okraj Celje, sedaj nadomeščajočega učitelja v Črešnjevcih v konjskem okraju, ki se ni zbal stroškov, ne dolgega pota ter je prihitel v naše kolo.

Kakor je bilo razvideti iz vabila, priredilo se je to zborovanje v proslavo J. Komenskega; a žal, tudi to pot ostalo je le pri dobri volji. Par dni pred zborovanjem dobil je predsednik od tovariša, gosp. Štukelj-na, ki bi imel govoriti slavnostni govor, dopisnico, v kateri pošilja tovarišem pozdrav in naznanja, da mu vsled smrti malega sinčka in bolezní soproge nikakor ni moči priti. Treba je bilo torej dnevni red spremeniti. Da se je pa veliki Komensky vsaj malo slavil, zapel je kvartet slavnostno kantato („Popotnik“-ova priloga). Potem pa je nastopil gosp. R. Knaflič ter se je v kratkih, prav iskrenih besedah spominjal Komenskega kot pedagoga — Slovana.

Kot nova točka vsporeda vsprejel se je govor gosp. Gnusa: „Nekoliko črtic o vinoreji“. Gosp. tovariš, ki je, da-si še mlad, dobro znan kot praktičen šol. vrtnar in je tudi obiskoval letošnji kmetijski nadaljevalni tečaj v Mariboru, nam je obljubil, da hoče v nekaterih sejah govoriti o vinoreji. Dano si nalogo hoče razmotrivati po sledečih točkah: 1. Uvod, pogoj vinoreje. 2. Kratek popis vinske trte. 3. Način razrasti trte s posebnim ozirom na cepljenje. 4. Najimunitnejše trtni uši se upirajoče ameriške trte. 5. Nasad vinogradov. 6. Rez in vzgoja trt. 7. Gnojitev in obdelovanje vinogradov. 8. Spomladno in poletno ravnanje s trtami. 9. Nekatera trtna plemena. 10. Trgatev in opraviila v kleti. Del te naloge rešil je gosp. tovariš vže v tem zborovanju v občno zanimanje poslušalcev.

Vsled dopisa „Pedagogiškega društva v Krškem“ dne 24. novembra t. l. določila sta se tudi dva poverjenika za to društvo. Za laški okraj prevzel je vže prej poverjenišstvo gosp. Armin Gradišnik, za celjski okraj izvolil se je pa gosp. Brezovnik.

Dne 6. januarja 1893 vršilo se bode glavno zborovanje. Naj bi se ga vdeležili tudi tisti gosp.

tovariši in cenjene tovarišice, katerih smo letos prešli pri zborovanjih! Na veselo svidenje torej po novem letu! —r.

Iz Savinjske doline. Dne 19. novembra t. l. sesli smo se ob 2. uri popoldne v Braslovčah, da proslavljamo imendan naše presvite cesarice Elizabete.

1. Gospod predsednik otvori zborovanje ter navzoče z vidnim veseljem pozdravi. V svojem govoru povdarja posebno, da imamo priliko, obhajati skupno god naše blage cesarice ter povabi navzoče, zaklicati ji trikratni „Živio“, čemur se vsi nájdušeno odzovejo. S krepkim glasom se zapoje prva in zadnja kitica cesarske pesmi. — Gospod V. Jarc pozdravi došle v imenu braslovškega učiteljstva.

2. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

3. Prečitajo se došli dopisi. Posebno odobrava društvo postopanje novega predsednika „Zaveze“. — Gospod F. Šorn prečita dopis grške zaveze „Lehrerbund“. — Glede na zboljšanje plač onih učiteljev, kateri bivajo v goratih krajih, želi gosp. A. Farčnik pristavek: „tudi na spodnjem Štajerskem kažejo se po nekaterih šolah jednake težavne razmere“. — Ker se tu in tam med občinstvom čujejo neosnovani napadi na šolo in učiteljstvo, izreka gospod predsednik željo, naj učitelji složno delujejo, da bi se te žalostne prikazni pozgubile in šolstvo prišlo do toli potrebnega miru. — Gospod A. Farčnik predlaga, da društveniki sedaj določijo, katere časnike si naj društvo za prihodnje naroči in na katere šole se ti pošiljajo. — Na novo se pristopili k društvu: gospodični Marija Kramer in Balbina Zwayer ter gospod Feliks Pečar. Živili!

4. Potem poroča gospod F. Šorn o deželni učiteljski konferenciji. Poročilo bilo je jako zanimivo.

Zaradi pomanjkanja časa preložile ste se 5. in 6. točka dnevnega reda za prihodnje zborovanje.

5. Gospod J. Zotter želi, da bi se zemljepisni načrt vranskega okraja nadaljeval vže zaradi važnosti pri pouku.

6. Ko se še določi kraj (Polzela) za prihodnji shod, zatvori gospod predsednik zborovanje.

Po zborovanju imeli smo priliko prepričati se o gostoljubnosti našega vrlega tovariša gospoda V. Jarc-a in njegove ljubeznjive gospe soproge. K. M.

Ptujski okraj. (Vabilo) k društvenemu zborovanju, katero bo v četrtek 5. januarja 1893 ob 10. uri v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik 1. dec. 2. Došli dopisi. 3. Posvetovanje o regulaciji učiteljskih plač. 4. Prednašanje „o človeški starosti“ (gosp. Zopf). 5. Nasveti, K obilni vdeležbi vljudno vabi predsednik.

Maribor. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico ima v četrtek dne 5. januarja 1893 v Mariboru v učiliščnem poslopji svoje glavno zborovanje, katero se prične točno ob desetih dopoldan z učenim poskusom: „poučevanje v spisji na prvi stopnji (3. šolsko leto). Dalje se bode zvrševal ta-le vspeled: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Razgovor o nñnem poskusu, 3. Poročilo odborovo o društvenem delovanji v preteklem letu. 4. Volitev novega odbora. 1. Predlog tičoč se prenaredbe društvenih pravil. 6. Slučajnosti. K polnoštevilni vdeležbi najviljudneje vabi odbor.

Iz Celja. (Vabilo.) „Učit. društvo za celjski in laški okraj“ ima v petek dne 6. januarja 1893 ob 10. uri dopoldne v celjski okoliški šoli svoj glavni zbor (§ 10). Dnevni red: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Društvene zadeve. 4. Spomini na Notranjsko; govori gosp. A. Gradišnik. 5. Tajnikovo poročila o minolem društv. letu. 6. Blagajnikovo poročila o min. društv. letu. 7. Volitev treh pregledovalcev društv. računov. 8. Volitev novega odbora. 9. Določitev društvenine za prihodnje leto. 10. Določitev knjig in časnikov za prihodnje leto. 11. Nasveti. — Zaradi važnosti glavnega zbora za celo naše društvo prosi in pričakuje prav obilne vdeležbe odbor.

Ormoški okraj. (Vabilo) k obñnemu zboru „učiteljskega društva za ormoški okraj“, kateri se bode vršil dne 5. januarja 1893 v šolskem poslopji ormoškem. Začetek točno ob polu 11. uri prepoldan. Vspeled: 1. Petje. 2. Zapisnik. 3. Dopisi. 4. Letno poročilo tajnika in blagajnika. 5. O šolski higieniji, govori med. dr. Heiř, zdravnik v Ormoži. 6. Predavanje. 7. Volitev: a) odbora društvenega za leto 1893; b) pevovodje; c) delegator za prihodnje zborovanje „Zaveze“. 8. Nasveti. — Radi velike važnosti obñnih zborov sploh řeli obilne vdeležbe odbor.

Iz Konje. (Vabilo) k zborovanju Konjskega učiteljskega društva dne 5. januarja 1893, ob 10. uri predpolndne v Konjicah v šolskem poslopji. Dnevni red taisti kakor za zborovanje dne 1. decembra t. l., ker se ta zaradi slabe vdeležbe ni moglo vršiti. — Odbor je řalibog prisiljen tem potom društvene ude prositi, naj se obilneje udeležijo zborov, posebno pa prihodnjega zborovanja, ker so nekatere točke velike važnosti.

Premembe pri učiteljstvu: Gospod Janez Kristl, učitelj in zač. šolski voditelj v Slovenski Bistrici, postal je nadučitelj ravno tñ; g. Svitoslav

Razpisi natečajev.

Šl. 1289.

Učiteljsko mesto.

Na jednorazredni ljudski šoli v Polensaku se popolni učiteljsko mesto z prostim stanovanjem in z dohodki IV. plačilnega razreda definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s spricevalom zrelosti in

Hauptmann, podučitelj pri Sv. Duhu na Ostr. vrhu imenovan je nadučiteljem v Kapli nad Arvežem. Gg. Martin Majcen, učitelj v Brezicah in Ignacij Supan, učitelj v Teharjih sta s službama menjala. Gosp. Ivan Vračko, nadučitelj pri Sv. Andreji v Leskovci stopil -je v stalni pokoj. Gosp. Jarnej Ravnikar, nadučitelj v Litiji imenovan je nadučiteljem v Mokronogu. — Gg. Andrej Vavken, nadučitelj v Cerkljah in Janez Teršelič, učitelj v Beli cerkvi sta na svojo prošnjo umirovljena.

Prošnja.

One p. n. tovariše in tovarišice, ki so pred leti prejeli kako knjigo „Pedagogiskega društva“, a je še ne plačali, najviljudneje prosimo, da bi nam blagoizvolili nemudoma ali poslati dotični znesek ali vrniti knjigo. Zadnje bi nam bilo še najviljudše, ker je povpraševanje po društvenih knjigah vedno večje in ker sta nam zlasti I. in II. Pedagogijski letnik vže popolnoma pošla.

Pedagogisko društvo v Krškem
13. decembra 1892.

Odbor.

Izjava.

Da ne pride do krivega tolmačenja, řutim se dolžnega izjaviti, da je c. kr. okr. šolski nadzornik v Ptñji, gospod šolski ravnatelj Ivan Ranner iz prijateljskih ozirrov do moje osebe svojo prošnjo za nadučiteljsko mesto v Slov. Bistrici odtegnil.

Ivan Kristl,
imen. naduč. v Slov. Bistrici.

Listnica

R. K. pr. Sv. L. in M. Š. v P. in še nekateri drugi: Radi preobitega gradiva, kojega smo morali odpraviti še v tem letniku, ni nam bilo več mogoče. Pride pa drugo leto. Prosimo torej potrpljenja! — F. P. v M.: Lepa hvala in srčen pozdrav! — Lj. St. v K.: Prejeli, a to pot ni bilo več mogoče z razlogov, koje smo gorej navedli. Dotični řtev. smo Vam poslali vže 15. t. m. Srčno pozdravljeni!

Oznanilo.

Vsi p. n. gospodje, ki so po ranjem g. Komel u pl. Sočebnanu, c. in kr. majorju v p. in pisatelju vojaških knjig vsprejeli kedaj kaj knjig v razpečanje, se tem potom pozivljajo, da ali denar za razpečane knjige ali pa neprodane knjige pošljejo prej k prejš postavnemu dediču, ndovi gospej Ida Komel Graz, Gratzbachgasse 40, sicer bi se tirjali neljubo sodnijskim potom.

Divjaki.

Pri meni je dobiti dvoletnih lepih divjakov za drevsnice. Kdor bi jih hotel imeti, naj se blagovoli pismeno do mene obrniti.

Fr. Praprotnik, nadučitelj v Mozirji.

učiteljske sposobnosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva in sposobnosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva in sposobnosti za subsidijarno poučevanje v katoliškem veronauku potem predstojnega okr. šol. sveta do 31. decembra 1892 pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Okrajni šol. svet Ptuj 29. novembra 1892.

Št. 1410.

Nadučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Andražu v Leskovci, IV. plačilnega razreda, je umestiti nadučiteljska služba.

Prosilci naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti in učiteljske sposobnosti, z dokazom avstrijskega državljanstva, in z dokazom sposobnosti za subsidiarčen pouk katoliškega verouka, potem predstojnega okrajnega šolskega sveta do 14. januarja 1893 pri krajnem šolskem svetu Sv. Andraž v Leskovci.

Okr. šol. svet Ptuj 14. decembra 1892.

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 524.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Žetalah se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s spričevalom zrelosti in eventuelno učiteljske sposobnosti, ter z dokazom avstrijskega državljanstva, potem predstojnega okrajnega šolskega sveta do 12. januarja 1893 krajnemu šolskemu svetu v Žetalah.

Okr. šolski svet Rogatec 12. decembra 1892.

Predsednik: Scherer s. r.

Št. 289.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli III. plačilne vrste pri Sv. Duhu nad Lučami je umestiti podučiteljsko mesto definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto, s katerim je združen vzitek prostega stanovanja (1 soba) naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z zrelostnim

spričevalom, eventuelno s pričevalom učit. sposobnosti in z dokazom avstrijskega državljanstva, itd. najpozneje do 20. januarja 1893 pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Duhu pošta Arvež (Arnfels).

Okr. šolski svet Arvež 12. decembra 1892.

Predsednik: Schweikhard s. r.

Št. 709.

Natečaj.

(Podučiteljska mesta.)

V brežiškem šolskem okraji umeščati so ta le učiteljska mesta definitivno ali tudi provizorično:

a) Mesto stalnega okrajnega pomočnega učitelja za okoliš c. kr. okr. glavarstva Brežiškega z dohodki podučitelja po III. plač. razredu.

b) Podučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Dobovi pošta Brežice, IV. plač. razred.

c) Podučiteljsko mesto na dvorazredni ljudski šoli v Pišecah, pošta Brežice, III. plač. razred in prosto stanovanje.

Prosilci in prosilke za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene z zrelostnim eventuelno tudi s sposobnostnim spričevalom kakor z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnice) itd. potem predstojnega okr. šol. sveta do 31. decembra 1892 in sicer z ozirom na mesto pod a) naravnoč pri okr. šol. svetu v Brežicah, z ozirom na ostali mesti pa pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Opomni se, da je glede na vsa mesta popolno znanje slov. in nemškega jezika potrebno in da se more podučitelju ozirom podučiteljici v Dobovi podeliti osobna doklada 30 gld. na leto.

Okr. šol. svet Brežice 19. nov. 1892.

Predsednik: Arailza s. r.

Naznanilo.

Ravnokar je zagledal beli svet in se dobiva pri upravnistvu „Popotnik“-ovem v Mariboru

„Popotnikov koledar“

za slovenske učitelje 1893

s popolnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljšč, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno-Štajerskem, Kranjskem, Primorskem in slov. delu Koroskega po stanji v začetku šolskega leta 1892/93.

Poleg drugih koledarskih raznoternostij sodrži koledar še kratko životopisno črtico ranjkega tovariša Fr. S. Jamšek-a, ravnatelja Reichenburskega, z dobro zadeto sliko njegovo, ki vrednost koledarjevo gotovo povzdiguje. — Cena koledarju je:

Navadno vezan komad, velja 1 gld. 25 kr. — Navadno vezan komad z zlato obrezo 1 gld. 40 kr. — V usnje vezan z rudoč obrezo in zaklopnico 1 gld 45 kr. — V usnje vezan z zlato obrezo in zaklopnico 1 gld. 60 kr. Po pošti 5 kr. več.

Opomba: V Ljubljani prodaja „Popot. koledar“ tudi Ivan Bonač, knjigovez v Šelenburgovej ulici; v Celji pa Dragotin Hribar.

„Popotnik“ bode izhajal tudi v prihodnjem letu vsaki 10. in 25. dan v meseci v dosedanjem obsegu, v sedanji obliki in po sedanji ceni, ki je razvidna na četu lista.

Naročati je pa list pri upravnistvu v Mariboru, najbolje po vložnih listkih poštne hranilnice, katere smo današnji številki pridjali, ali pa po poštnih nakaznicah.

Založništvo in upravnistvo.

Vsebina. I. Na konci leta. — II. Slovniški pouk in naše slovnice. (Gov. Fr. Praprotnik.) — III. Nova šolska klop. (Henr. Schreiner.) — IV. Slovstvo. (Ocene.) — V. Društveni vestnik. — VI. Dopisi in druge vesti. — VII. Natečaji in inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“.

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru. (Odgov. J. Otorepec.)